TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

SAYI 172 YIL XV 1977

PROF. ABDÜLKADİR İNAN'DAN BİRKAÇ HÂTIRA

Saide Arslanbek

İnsanın çok sevdiği ve saydığı bir kimsenin arkasından yazı yazması çok güçtür; hele bu büyük insan Abdülkadir İnan Bey olursa. Onun için cilt cilt kitaplar yazılsa azdır.

On seneden fazla yardımcılığını yaptığım bu büyük insan, tam mânası ile ve her yönüyle bir ilim adamı idi. Durmadan, dinlenmeden çalışıp, Türk kültürüne sayısız kaynaklar hazırlardı. Yorulmak bilmez, bütün gün ansiklopedilere ve kitaplara gömülü olarak çalışırdı.

Abdülkadir Bey Başkurdistan'dan uzun yıllar uzak kaldığı halde kalbi hep oraları için çarpardı. 1966 yılında hatıra defterime yazdığı bir şiiri, buna en güzel örnektir:

Kögeripkey yatkan Ural tavı
Bizniñ atamızınñ tüyegi
İli için aziz canın bergen
Şunda yata onuñ süyeği
Yürekeyim yana, canım sızlay
Ural sende düşman körgende.
Zikirim sin Ural, tasbihım sin
"Ural!" derim kürge kirgende...

Mavimsidir uzanmış Ural dağı
Bizim atalarımızın tümseği
İli için aziz canın vermiş
Şurada yatıyor onun kemiği
Yüreğim yanıyor, canım sızlıyor
Ural sende düşman gördüğümde
Zikrim sen Ural, tesbihim sen
"Ural!" derim kara toprağa girerken...

Sevgili kızım evladım Saide.

Seni Ural dağlarının kızı olmandan ve Türk soyunun evladı olmandan pek çok seviyorum. Sen bizim neslin temsilcisisin. Soyun için yüreğim çarpmaktadır. Ben bunu kendimde duyuyorum. Sana Baban ve büyük atalarının Türk mirası olan Uralın için 1910 da yazdığım ve 1912 de yayınladığım bir şiirimi hatıra olarak sunuyorum.

Göğerçinli yatkan Ural tau
Bizniñ ataların tüyeği
İli için aziz canın bergen
Sında yata onıñ süyeği
Yüregiñ yana, canım sıgay
Ural sende düşman körgende
Ziyirin sin Ural, tasbihin sin
"Ural! o derim körge körgende"

Abdülvadir İnan 25/II/1966

Millî yemeklerimizi ve kımızı her zaman anlatır, yapılışlarını en ince noktasına kadar hatırlardı. Bir gün tanıdığımdan bir kilo kımız satın almış, Abdülkadir Bey'e götürmüştüm. Enstitüdeki odasında her zamanki gibi kitaplara dalmış çalışıyordu. Bakın size kımız getirdim acaba gerçek kımız mı? diye sormuştum. Tadına bakayım, evde içerim demişti. Ama tadına bakayım diye şişeyi ağzına dayayınca, kana kana içmiş kımızı bitirmişti. Önce şaşırmış, dokunur diye korkmuştum. Fakat sonradan o tonton insanın yanaklarının pembeleştiğini ve gözlerinin güldüğünü görünce çok sevinmiştim.

*
* *

Manas Destanını yazdığı sırada oldukça rahatsız olduğunu söylüyor, destanı hulâsa edip bitiremiyeceğinden korkuyordu. Bunun üzerine bir doktora gitmemizi rica ettim. İşten çıkınca beraberce gittik, doktor muayene ettikten sonra, "Hocam maşallah mühim bir şeyiniz yok, ben size iyi ilâçlar yazayım, çok faydasını göreceksiniz. Ne mutlu size bu yaşınızda zihniniz mükemmel, eserler yazıyorsunuz. Biz bu yaşımızda bile çökmüş durumdayız" deyince Abdülkadir Bey birden canlanmış, başka bir insan olarak doktordan çıkmıştık.

*
* *

Çalışma odasının bir köşesinde namazlığı dururdu. Saati gelince "Kızım sen biraz dinlen, sonra kahvelerimizi içeriz" der sessizce odasına giderdi. Abdestini alır, namazını kılıp gelir, nur yüzüyle gene çalışmaya devam ederdik.

*
* *

1 Ekim 1976 tarihinde maddeten aramızdan ayrılan bu büyük insan, eserleriyle ve hâtıralariyle kalblerimizde daima yaşayacaktır. Manas Destanındaki gibi "Yurt koruyan er ölmez, Er doğuran il ölmez".

Satırlarıma şâirimiz Abdullah Tukay'ın "Kopan ümit" şiirinin şu mısralarıyla son veriyorum:

"Bütün gönüllerden (daha) ılık, yumuşak senin kabrinin taşı,
Şuraya damlasın gözyaşımın en acı ve tatlısı".
